

IV

(Paziņojumi)

EIROPAS SAVIENĪBAS IESTĀŽU UN STRUKTŪRU SNIEGTI PAZIŅOJUMI

PADOME

Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju secinājumi par tādas radikalizācijas novēršanu, kas noved pie vardarbīga ekstrēmisma

(2016/C 467/02)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME UN DALĪBVALSTU VALDĪBU PĀRSTĀVJI,

ATGĀDINOT par šā jautājuma politisko kontekstu, kas izklāstīts pielikumā, un jo īpaši par Deklarāciju par pilsoniskuma un kopējo vērtību – brīvības, iecietības un nediskriminācijas – veicināšanu ar izglītības palīdzību ⁽¹⁾ un

ATZĪSTOT, ka:

- Eiropas Savienība ir kopēja telpa, lai veidotu labklājīgu un miermīlīgu līdzāspastāvēšanas reģionu un cieņu pret daudzveidību, kuras pamatā ir Līguma par Eiropas Savienību 2. pantā atzītās kopīgās vērtības un principi,
- izaicinājumi, ko Eiropai metuši nesenie terora akti, uzsver to, cik svarīgi ir steidzami novērst un apkarot radikalizāciju, kas noved pie vardarbīga ekstrēmisma ⁽²⁾. Daudzas personas, ko tur aizdomās par terorismu, bija radikalizējušies Eiropas Savienības valstspiederīgie, kas bieži pakļauti ārēju spēku virzītai ideoloģiskai ietekmei, kuras izplatībā papildus klātienē izmantoti spēcīgi un izmanīgi tehnoloģiskie vervēšanas un stimulēšanas līdzekļi,
- cilvēciskie un sociālie faktori, kas – jo īpaši attiecībā uz jauniešiem – rada labvēlīgus apstākļus radikalizācijai, ir sarežģīti un daudzpusēji un cita starpā var būt šādi: spēcīga personiska un/vai kultūrsakņota atsvešinātības sajūta, reāls un/vai iedomāts aizvainojums, ksenofobija un diskriminācija, ierobežotas izglītības, apmācības vai nodarbinātības iespējas, sociāla marginalizācija, urbānās un lauku vides pagrimums, ģeopolitiskās intereses, sagrozīti ideoloģiskie un reliģiskie uzskati, deformētas ģimenes saites, personīga trauma vai garīgās veselības problēmas,
- pārbaudījumi, kas rodas, mazinot sabiedrības pamatā esošo neaizsargātību pret radikalizāciju un apzinot un novēršot ideoloģiskos vardarbīga ekstrēmisma izraisītājfaktorus, liek veidot starpinstitucionālu koalīciju, kurā ir dalībnieki no dažādām politikas jomām,
- ir būtiski pievērsties visa veida radikalizācijai, kas noved pie vardarbīga ekstrēmisma, neatkarīgi no tās pamatā esošās reliģiskās un/vai politiskās ideoloģijas;

ATZĪST, ka ārkārtīgi vajadzīga ir starpnozaru sadarbība, kā arī ES atbalsts dalībvalstu veiktām radikalizācijas novēršanas darbībām, lai aizsargātu mūsu dzīvesveidu un nodrošinātu labākas iespējas jauniešiem ⁽³⁾;

UZSVER to, cik svarīgi ir stiprināt sadarbību ar starptautiskām organizācijām, kas ir aktīvi iesaistījušās radikalizācijas novēršanā un cilvēktiesību sekmēšanā, piemēram, Apvienoto Nāciju Organizāciju (jo īpaši UNESCO), Eiropas Padomi, ESAO un citiem daudzpusējiem forumiem;

⁽¹⁾ Deklarācija par pilsoniskuma un kopējo vērtību – brīvības, iecietības un nediskriminācijas – veicināšanu ar izglītības palīdzību, Parīze, 2015. gada 17. marts.

⁽²⁾ Atzīstot, ka ne jau visa veida radikalizācija vienmēr noved pie vardarbīga ekstrēmisma, šā dokumenta lakonisma vajadzībām tā turpmāk tekstā saukta par "radikalizāciju".

⁽³⁾ 2016. gada 16. septembra Bratislavas deklarācija.

PAUŽ GANDARĪJUMU par Komisijas paziņojumu ⁽¹⁾, ar ko atbalsta tādas radikalizācijas novēršanu, kas ved uz vardarbīgu ekstrēmismu;

Izglītības un jaunatnes darba preventīvā loma

PIEKRĪT tam, ka izglītība un apmācība – tostarp formālā, neformālā un ikdienējā mācīšanās – ir spēcīgs līdzeklis, lai veicinātu kopīgās vērtības ⁽²⁾, piemēram, izmantojot cilvēktiesību un pilsoniskuma izglītību, izglītības programmas, kuras vērstas uz mācīšanos no pagātnes pieredzes, un iekļaujošu mācīšanās vidi, stiprinot līdzdalību, sociālo mobilitāti un iekļaušanu, kas tādējādi liek stingrākus pamatus sabiedrībai un demokrātiskai dzīvei;

PIEKRĪT, ka arī jaunatnes darbs, tautas sports un kultūras aktivitātes var būt efektīvi, lai iedibinātu dialogu ar jauniešiem, kas ir pakļauti radikalizācijas riskam. Ņemot vērā jauniešu daudzveidīgo pieredzi un izcelsmi, svarīga ir individuāla pieeja;

UZSVER, ka ļoti būtiski ir atklāt tādu uzvedību, kas rada bažas, un rīkoties, tiklīdz izpaužas agrīnas radikalizācijas pazīmes, panākot visu attiecīgo personu ⁽³⁾ saziņu un ciešu sadarbību ar vecākiem, vienaudžiem un paplašināto ģimeni;

UZSVER – kaut gan kognitīvās prasmes joprojām ir būtiskas, mācīšanās procesā ir vienlīdz jāattīsta sociālās, pilsoniskās un starpkultūru kompetences, saziņas un konfliktu risināšanas prasmes, empātija, atbildības sajūta, kritiskā domāšana un medijpratība ⁽⁴⁾;

PIEKRĪT, ka skolotāji, pedagogi ⁽⁵⁾ un citi mācībspēki ir labāk jāapmāca un jānodrošina ar aprīkojumu, lai varētu pievērsties daudzveidībai un visu apmācāmo vajadzībām un lai kopīgās vērtības nodotu tālāk, izmantojot pozitīva diskursa, dzīves pieredzes un miermīlīga pasaules skatījuma piemērus;

UZSKATA, ka radikalizācijas novēršana būtu jāatbalsta ar darbībām, ko finansē jo īpaši Erasmus+, Eiropas strukturālie un investīciju fondi, “Apvāršnis 2020”, “Radošā Eiropa”, “Eiropa pilsoņiem”, Tiesību, vienlīdzības un pilsonības programma un Iekšējās drošības fonds;

Pretradikalizācijas darba drošības dimensija

- NORĀDA, ka radikalizācija, kas noved pie terorisma un vardarbīga ekstrēmisma, rada būtiskus un mainīgus draudus mūsu iedzīvotāju drošībai, un tie ir jārisina visaptveroši – pirmkārt jau dalībvalstīm, jo īpaši vietējā līmenī, taču arī ar koordinētu atbalstu ES līmenī saskaņā ar Līgumiem,
- NORĀDA, ka nesenie teroristu uzbrukumi un uzbrukumu mēģinājumi Eiropā liecina par to, ka globālie terorisma draudi ir kļuvuši decentralizētāki, sarežģītāki un daudzējādā ziņā grūtāk atklājami, kas daļēji izskaidrojams ar aizvien ātrāku radikalizācijas procesu,
- ŅEM VĒRĀ, ka varētu palielināties to personu skaits, kuras atgriežas, tostarp jo īpaši ārvalstu kaujinieku teroristu – repatriantu, viņu ģimeņu un nepilngadīgo skaits,
- ATZĪST, ka stingrai reakcijai uz radikalizācijas pārrobežu draudiem papildus ES iekšējiem preventīviem pasākumiem ir nepieciešams, lai ātri tiktu īstenoti ES ārējie centieni novērst minēto draudu pamatcēloņus, jo īpaši koncentrējoties uz sadarbību ar Rietumbalkānu reģionu, Turciju un Ziemeļāfriku un atbalsta sniegšanu minētajiem reģioniem,

Vēršanās pret teroristu propagandu un naida runu tiešsaistē

- ŅEMOT VĒRĀ to, ka sociālie mediji ir galvenais kanāls potenciālo radikāļu sasniegšanai, sagatavošanai un aktivizēšanai veikt vardarbīgu rīcību, NORĀDA, ka cīņā pret nelikumīgu naida runu tiešsaistē ⁽⁶⁾ ir jāiesaista pakalpojumu sniedzēji, kā arī ir jāsadarbjas ar tiem, pilnībā ievērojot vārda brīvību, un UZSVER, ka svarīga ir pieeja, kurā tiek iesaistītas daudzas ieinteresētās puses ⁽⁷⁾,

⁽¹⁾ 10466/16.

⁽²⁾ Līgums par Eiropas Savienību, 2. pants.

⁽³⁾ Dok. 9640/16 – piemēram, skolotāji, augstskolu mācībspēki, sociālie darbinieki, jaunatnes darbinieki, veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji, brīvprātīgie, kaimiņi, sporta treneri, reliģiskie un neformālie līderi, vietējie policijas darbinieki.

⁽⁴⁾ 9641/16.

⁽⁵⁾ Šajā tekstā ar terminu “pedagogs” apzīmē cilvēkus, kuri nodrošina formālo, neformālo un ikdienējo mācīšanos.

⁽⁶⁾ 2016. gada 31. maija Rīcības kodekss cīņai pret nelikumīgiem naidu kurinošiem izteikumiem tiešsaistē (Komisija kopā ar Facebook, Twitter, YouTube un Microsoft).

⁽⁷⁾ Šajā sakarā norādot Komisijas priekšlikumu (dok. 9479/16), dažus Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīvas noteikumus, konkrēti aizliegumu kūdīt uz vardarbību un naida kurināšanu, attiecināt arī uz video koplietošanas platformām.

- UZSVER ES interneta foruma lomu, izstrādājot līdzekļus, ar kuriem samazināt teroristiska satura pieejamību internetā un dot iespēju pilsoniskās sabiedrības partneriem tiešsaistē sniegt alternatīvus vēstījumus,
- ATZĪST Pamattiesību aģentūras, Radikalizācijas izpratnes tīkla un tā Izcilības centra, kā arī Attiecībā uz Sīriju īstenotās stratēģiskās komunikācijas konsultatīvās grupas paveikto vērtīgo darbu un UZSVER, ka svarīga ir pienācīga saikne starp valsts un vietēja mēroga dalībniekiem,
- UZSKATA, ka liela nozīme savstarpējas cieņas veicināšanā un radikalizācijas novēršanā var būt tiešsaistes un bezsaistes ierosmēm, kas sniedz alternatīvus, pozitīvus un mērenus vēstījumus; NORĀDA, ka ir jāturpina izvērtēt un analizēt atbildes vēstījumu ietekmi,

AICINA DALĪBVALSTIS

- mudināt uz sadarbību starp izglītības un apmācības iestādēm, vietējām kopienām, vietējām un reģionālām pārvaldes iestādēm, vecākiem, paplašināto ģimeni, jaunatnes jomas darbiniekiem, brīvprātīgajiem un pilsonisko sabiedrību, lai palielinātu iekļaušanu un nostiprinātu piederības un pozitīvas identitātes sajūtu,
- paplašināt skolotāju, pedagogu un citu mācībspēku kompetences spēt atpazīt radikalizētas uzvedības agrīnas pazīmes un izvērst “grūtas sarunas”⁽¹⁾, kas rosina dialogu ar audzēkņiem un citiem jauniešiem par sensitīviem tematiem, kas saistīti ar personīgām sajūtām, principiem un uzskatiem,
- vajadzības gadījumā izmantot pastāvošus vai izstrādāt jaunus instrumentus un materiālus skolotājiem, pedagogiem un citiem mācībspēkiem, tostarp tīklus, kuros viņi var apmainīties padomjiem un norādēm par to, kā risināt problemātiskus gadījumus, kā arī izveidot palīdzības līnijas jauniešiem,
- veicināt globālo un pilsonisko izglītību, kā arī dalību brīvprātīgajā darbā, lai palielinātu sociālās, pilsoniskās un starpkultūru kompetences,
- veicināt iekļaujošu⁽²⁾ izglītību visiem bērniem un jauniešiem, vienlaikus apkarojot rasismu, ksenofobiju, iebiedēšanu un diskrimināciju uz jebkāda pamata,
- ar Komisijas un attiecīgo ES aģentūru atbalstu vērsties pret interneta izmantošanu radikalizācijas, kas noved pie terorisma, un vervēšanas vajadzībām, konkrēti, izvēršot sadarbību ar pakalpojumu sniedzējiem, veidojot sadarbību par stratēģisko komunikāciju un attiecīgā gadījumā izveidojot vienības ziņošanai par interneta saturu (*internet referral units*), vienlaikus respektējot pamattiesības un ievērojot pienākumus saskaņā ar starptautiskajām tiesībām,
- atbalstīt ES interneta foruma un Eiropola Eiropas Terorisma apkarošanas centra (ECTC) darbu, jo īpaši ES vienības ziņošanai par interneta saturu (ES IRU) darbu,
- palīdzēt pilsoniskās sabiedrības organizācijām veicināt savstarpēju cieņu un ar pozitīvām alternatīvām vardarbīgam ekstrēmismam un ideoloģijām dot pretsparu naida noziegumiem, naida runai un teroristu propagandai, kā arī izstrādāt atbildes vēstījumus vardarbīgam ekstrēmistu ideoloģijām,
- izmantot ES mēroga tīklus, tādus kā Radikalizācijas izpratnes tīkla Izcilības centrs, lai turpinātu apmainīties ar paraugpraksi attiecībā uz cīņu pret radikalizāciju,
- attiecībā uz Sīriju īstenotās stratēģiskās komunikācijas konsultatīvās grupai pārejot uz Eiropas Stratēģiskās komunikācijas tīklu (ESCN), turpināt izmantot ESCN konsultāciju un informācijas apmaiņas pakalpojumus, lai izprastu radikalizāciju un Eiropas kopienu polarizāciju un lai labāk reaģētu uz tām, piemēram, izvietojot personālu ESCN Briselē,
- turpināt izstrādāt deradikalizācijas, distancēšanās un rehabilitācijas programmas personām, kuras atgriežas, tostarp jo īpaši ārvalstu kaujiniekiem – repatriantiem, viņu ģimenēm un nepilngadīgajiem,

⁽¹⁾ Radikalizācijas izpratnes tīkla Manifests par izglītību – iespēju nodrošināšana pedagogiem un skolām.

⁽²⁾ Kā minēts Padomes un Komisijas 2015. gada kopīgajā ziņojumā par stratēģiskas sistēmas Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā (ET 2020) īstenošanu (2015/C-417/04).

AICINA Komisiju:

- ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm turpināt darbu pie jaunatnes darbiniekiem paredzēta un paraugprakses piemēros balstīta speciāla instrumentārija ⁽¹⁾, ar ko jauniešiem palīdzēt attīstīt demokrātisko noturību, medijpratību, toleranci, kritisko domāšanu un konfliktu risināšanas prasmes,
- veicināt un atbalstīt mācīšanos no līdzbiedriem un pētniecību skolotāju, pedagogu un citu mācībspēku, ekspertu, politikas veidotāju un pētnieku vidū, lai varētu dalīties ar paraugpraksi un gūt labāku izpratni par radikalizācijas problēmu, tostarp izstrādāt politikas satvaru un tiešsaistē pieejamu paraugprakses apkopojumu ⁽²⁾,
- ievērojot neatliekamo un ārkārtīgi daudzšķautņaino uzdevumu novērst un apkarot radikalizāciju, rīkot visdažādāko ieinteresēto personu konferenci ⁽³⁾, kurā tiktos dažādi sektori un attiecīgās ieinteresētās personas (piemēram, no tādām jomām kā justīcija, iekšlietas, izglītība, jaunatne, sports, kultūra un sociālās lietas), pedagogi un jaunieši,
- veicināt savstarpēju sapratni un cieņu starp audzēkņiem un citiem jauniešiem no ES un trešām valstīm ar tiešām un virtuālām apmaiņām, piemēram, paplašinot *eTwining Plus* tīklu, lai iekļautu atsevišķas ES kaimiņvalstis, un ar *Erasmus+* virtuālajām jauniešu apmaiņām,
- sekmēt tiešus kontaktus starp jauniešiem no nelabvēlīgas vides un pozitīvi iedvesmojošām personībām, tādām kā mākslinieki, sportisti vai uzņēmēji, un jebkādiem citiem veiksmes piemēriem, kas būtu svarīgi jauniešiem, tos iedvesmojot ar īstu dzīves pieredzi ⁽⁴⁾. Lai palīdzētu radīt ticamas pozitīvas alternatīvas vardarbīga ekstrēmisma vēstījumam, par savu pieredzi varētu stāstīt arī tie, kas agrāk bijuši radikalizējušies,
- stiprināt sadarbību starp pakalpojumu sniedzējiem, sekmējot digitālās industrijas un pilsoniskās sabiedrības ciešu iesaistīšanos un dažādu iniciatīvu izstrādi tam, lai vēl vairāk stiprinātu teroristiska satura efektīvu izņemšanu (tostarp izstrādājot kopīgu platformu ziņošanai par interneta saturu), kā arī alternatīvu vēstījumu izplatīšanu, jo īpaši ar pazīnotās programmas "Iespējas pilsoniskajai sabiedrībai" palīdzību,
- balstīties uz ES Pamattiesību aģentūras darbu, visā ES veicinot savstarpēju cieņu, nediskriminēšanu, pamatbrīvības un solidaritāti,
- ņemt vērā šos secinājumus, gatavojot un īstenojot ierosinātās darbības.

⁽¹⁾ Darbs, kas notiek ekspertu grupā par darbu jaunatnes jomā aktīvam pilsoniskumam un marginalizācijas un vardarbīgas radikalizācijas novēršanai, kā izklāstīts ES darba plānā jaunatnes jomā 2016.–2018. gadam (OV C 417, 15.12.2015., 1. lpp.).

⁽²⁾ ET 2020 darba grupas par pilsoniskuma un kopējo vērtību – brīvības, iecietības un nediskriminācijas – veicināšanu ar izglītības palīdzību pilnvaru ietvaros.

⁽³⁾ Tādu kā regulāru Radikalizācijas izpratnes tīkla Augsta līmeņa konferenci par radikalizāciju.

⁽⁴⁾ Tīklu vietējā līmenī pārvaldīs *Erasmus+* valstu aģentūras, kas ļaus arī veikt pielāgojumus vietējiem apstākļiem.

PIELIKUMS

Pieņemot šos secinājumus, Padome jo īpaši ATGĀDINA par:

- ES Pretterorisma stratēģiju (14469/4/05),
- Pārskatītu “ES Radikalizācijas un teroristu vervēšanas apkarošanas stratēģiju” (9956/14),
- Ārlietu padomes 2015. gada 9. februāra secinājumiem par terorisma apkarošanu (6026/15),
- Eiropadomes sanākumi 2015. gada 12. februārī, kurā valstu un valdību vadītāji aicināja īstenot visaptverošu pieeju, tostarp iniciatīvas saistībā ar, cita starpā, sociālo integrāciju, kam ir liela nozīme vardarbīgas radikalizācijas novēršanā,
- Eiropas Savienības izglītības ministru neformālajā sanāksmē Parīzē 2015. gada 17. martā pieņemto Deklarāciju par pilsoniskuma un kopējo vērtību – brīvības, iecietības un nediskriminācijas – veicināšanu ar izglītības palīdzību,
- Eiropas Drošības programmu (8293/15),
- Projektu – Padomes secinājumiem par Eiropas Savienības iekšējās drošības atjaunoto stratēģiju (2015–2020) (9798/15),
- Eiropas Savienības Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju secinājumiem par krimināltiesiskas atbildes rīcības pastiprināšanu pret radikalizāciju, kas noved pie terorisma un vardarbīga ekstrēmisma (14419/15),
- 2015. gada novembra ET 2020 kopīgo ziņojumu par izglītību un apmācību (14440/1/15 REV 1),
- ES terorisma apkarošanas koordinators piezīmi Padomei “Pašreizējais stāvoklis, īstenojot 2015. gada 12. februāra Eiropadomes locekļu paziņojumu, TI padomes 2015. gada 20. novembra secinājumus un 2015. gada 18. decembra Eiropadomes secinājumus” (6785/16),
- ES tieslietu un iekšlietu ministru un ES iestāžu pārstāvju kopīgo paziņojumu par teroristu uzbrukumiem Briselē 2016. gada 22. martā, kurā aicināts veikt 10 pasākumus terorisma apkarošanas jomā, tostarp turpināt izstrādāt preventīvos pasākumus (7371/16),
- Paziņojumu “Eiropas Drošības programmas īstenošana cīņā pret terorismu un virzībā uz efektīvu un patiesu drošības savienību” (8128/16),
- Padomes 2016. gada 30. maija secinājumiem par jaunatnes sektora ieguldījumu integrētā starpsektoru pieejā jauniešu vardarbīgas radikalizācijas novēršanai un apkarošanai (9640/16),
- Padomes 2016. gada 30. maija secinājumiem par plašsaziņas līdzekļu lietotprasmes un kritiskas domāšanas attīstīšanu ar izglītības un apmācības palīdzību (9641/16),
- Padomes secinājumiem par Pamattiesību hartas piemērošanu 2015. gadā (jo īpaši daļu par diskriminācijas aizliegumu, naida runu, rasismu un ksenofobiju) (10005/16),
- 2016. gada 16. septembra Bratislavas deklarāciju,
- Atjaunotās ES iekšējās drošības stratēģijas un terorisma apkarošanas īstenošanas dokumentu: 2016. gada otrā puse (11001/1/16 REV 1),
- 2016. gada 12. oktobra pirmo progresu ziņojumu virzībā uz efektīvu un patiesu drošības savienību (COM(2016) 670 final).